

Associació d'Arxivers i
Gestors de Documents
Valencians

INFORME PER A LA COMISSIÓ DE LLEGAT CULTURAL

València 6 de juliol de 2011

1. Llei d'Arxius de la Generalitat Valenciana (Llei 3/2005).....	3
➤ Desenvolupament de l'art.8 <i>Requisits i efectes de la pertinença al Sistema Arxivístic Valencià.</i>	
➤ Obligatorietat de tenir arxiver/a.	
➤ Desenvolupament i impuls de les Comissions o òrgans previstos en la Llei.	
2. Normes tècniques de la Generalitat.....	7
➤ Quadres de Classificació.	
➤ Estàndards de descripció.	
3. Accés, difusió de fons i documents vitals.....	9
➤ Accés.	
➤ Difusió de fons.	
➤ Documents vitals.	
4. Xarxa d'Arxius.....	10
➤ Arxius públics.	
5. Recursos Humans.....	13
6. Relació Administració-Universitats.....	14
ANNEX.....	15

CULTURA.

La nostra Associació agrupa a arxivers i arxiveres de tota la Comunitat Valenciana amb diversitat de socis/es de l'administració local, autonòmica, d'arxius eclesiàstics, arxius privats, professors universitaris la docència dels quals està relacionada amb el patrimoni documental i empreses interessades en el sector arxivístic. El plantejament d'aquest xicotet informe és el d'apuntar o fer saber a la Comissió, d'aquells punts que requereixen una major atenció i al mateix temps reflectir el sentir dels professionals. En tot case les dades que fan possible una informació detallada i quantificada han de ser sol·licitades a l'òrgan competent.

1. Llei d' Arxius de la Generalitat Valenciana (Llei 3/2005)

Aquesta Llei va tenir un bon acolliment per part dels professionals del sector, doncs significava definitivament la independència de la professió i atorgar el valor necessari a l'organització arxivística que qualsevol estat democràtic ha de posseir, per a garantir la custòdia, l'accés i la difusió necessària de la documentació generada pels nostres organismes públics. No obstant açò, és necessari assenyalar que va ser l'última comunitat autònoma a legislar els arxius i estructurar el sistema Arxivístic Valencià i es va acusar en el seu moment a aquesta Llei, de no estar recolzada per una partida pressupostària que garantira la seua execució.

Nosaltres apuntarem aquells punts no desenvolupats de la Llei i assenyalarem alguns altres punts que al nostre criteri haurien de ser millorats.

➤ Desenvolupament de l' art. 8 Requisits i efectes de la pertinència al Sistema Arxivístic Valencià.

- L'article 8.1 de la Llei preveu el desenvolupament dels requisits i efectes de la permanència al Sistema Arxivístic Valencià, mitjançant Reglament. Avui és el dia que aquest Reglament està per

desenvolupar.

- Existeix cens dels arxius que formen part del sistema i compleixen els requeriments mínims establits per a formar part d'ell? No s'hauria de tenir un informe de la situació detallada de tots els arxius que formen part del Sistema Arxivístic?

➤ **Obligatorietat de tenir arxiver/a en els municipis de més de 10.000 habitants.**

- Municipis en els quals existeix només una plaça d'arxiver-bibliotecari:

En aquests casos de plaça compartida, que poden significar el 80% del total, les funcions d'arxiu són escassament desenvolupades, representen un 10% del treball, i aquest 10% en els millors casos s'ocupa de la documentació històrica; la incidència de l'arxiver sobre la documentació administrativa de la corporació és pràcticament inexistent. Les biblioteques en els municipis tenen una projecció més pública, mentre que els arxius passen a un estat de “magatzem” en bastants casos.

- Municipis on no existeix Arxiu (alguns exemples):

- Castelló: Almassora/Almasora.
- València: Utiel, la Pobla de Vallbona, Quart de Poblet, Mislata, Benaguasil, Burjassot.
- Alacant: Xàbia/Xàbia, La Nucia, el Pilar de la Foradada, Rojals, Sant Fulgenci, Sant Vicente i La Vila Joiosa/la Vila Joiosa.

Seria necessari tenir un informe detallat de tots els municipis que incompleixen la Llei i estudiar les mesures a adoptar.

➤ **Obligatorietat de tenir arxiver/a en els òrgans de l'administració del Consell.**

- En l'actualitat tenen Arxiu: (denominacions no subjectes al nou Decret 6/2011).

Conselleria d'Agricultura. (Arxius Centrals i DT de València sense cobrir)

Conselleria de Benestar Social (només Serveis Centrals)

Conselleria d'Indústria (només Serveis Centrals)

Conselleria de Sanitat (només Serveis Centrals)

Conselleria d'Infraestructures (creada la plaça però sense cobrir)

Les grans àrees de competència que no posseeixen Arxiu, arxiver/a i planificació de gestió de documents són: Presidència, Administració Pública, Educació, Medi ambient, Cultura (òrgan competent en la matèria) i Governació.

Seria necessari obligar a les conselleries a complir la Llei d'Arxius.

➤ **Desenvolupament i impuls de les Comissions o òrgans previstos en la llei:**

– **Junta Qualificadora de Documents Administratius** (Decret 189/2005): únic òrgan competent a dictaminar la conservació total o parcial dels documents de les Administracions Públiques. Contrastades diferents opinions en el sector, s'estima que aquest òrgan hauria de ser molt més dinàmic i estar implicat en el treball previ a la resolució de dictàmens, doncs resulta evident que donada l'escassetat d'arxivers en les administracions, arriben a la Junta les propostes de valoració que serien precises per a fer governable la massa de documents produïts i evitar així les *externalitzacions; *externalitzacions que suposen un cost econòmic important (la valoració econòmica d'aquest procés hauria de ser pública, i tenint en compte que la Conselleria de Cultura està obligada a emetre informe, serien dades de fàcil obtenció).

Cal tenir en compte que el Decret 189 preveu la creació de Comissions de Valoració Documental en cadascuna de les conselleries de l'Administració del Consell, comissions coordinades per un arxiver, tasca difícil de realitzar en aquelles conselleries esmentades en el punt anterior que no tenen arxiu, arxiver/a i política de gestió de documents.

- A destacar que les pròpies Corts han creat la seua Comissió de Valoració.
 - **Consell Assessor d'Arxius:** (Ordre 3/2011 pel qual s'aprova el Reglament de funcionament) a dia d'avui no ha sigut convocat. Realment aquest òrgan hauria de ser consultat per a establir una política arxivística a la Comunitat Valenciana. A més amb el canvi que suposa la nova Llei d'Administració Electrònica hauria de conèixer la planificació establida sobre aquest tema pels òrgans competents, ja que es tracta d'esclarir si els arxius van a ser els *custodios o no de la documentació electrònica.

Ens preguntem realment per a què serveix el Consell Assessor d'Arxius (per tradició - recordem que va ser creat en els primers temps de l'autonomia- aquest òrgan ha tingut escassa incidència sobre els projectes d'arxius i patrimoni documental).

- Comissió de noves tecnologies.

No tenim coneixement de la reglamentació d'aquesta Comissió, encara que sí que s'està treballant en el Projecte Mesquita (documentació electrònica).

2. Normes tècniques de la Generalitat.

La Generalitat com a òrgan competent a establir la normativa tècnica que tot arxiu pertanyent al Sistema d'Arxius Valencià, hauria d'estandarditzar els instruments de descripció, requeriments d'accés a la documentació, requeriments de conservació... Vegem, per exemple, el desenvolupament de l'instrument bàsic per excel·lència per al bon funcionament d'un arxiu:

➤ Quadres de Classificació.

- **Quadres de classificació de fons d' Administració Local** (instrument bàsic per a establir estructurada i organitzadament els fons documentals d' una institució).

La Taula d'Administració Local (municipis i diputacions de l'Estat Espanyol) ha elaborat un Quadre de Classificació. La participació en aquests fòrums i la implantació de les classificacions consensuades i aprovades és dispar a la Comunitat Valenciana:

- Castelló: no té representació en la Taula i queda a criteri de cada municipi establir una classificació.
- València: no té representació en la Taula i queda a criteri de cada municipi establir una classificació o una altra.
- Alacant: té representació en la Taula (Diputació d'Alacant) i adopta aquesta classificació tant en la Diputació com en els municipis de la província.

La Generalitat Valenciana va establir fa 25 anys un Quadre de Classificació de Fons per a municipis, classificació no adaptada a la Taula d'Administració Local d'àmbit estatal.

- **Existeix també el Grup Estatal de Diputacions, que el seu objectiu és establir un Quadre de Classificació estàndard.**

- Castelló: no té representació en la Taula.
- València: no té representació en la Taula.
- Alacant: té representació en la Taula (Diputació d'Alacant).

- Quadres de classificació de fons de l'Administració del Consell.

No existeix classificació corporativa de la documentació. Depèn del criteri arxivístic en cadascuna de les conselleries l'adoptar una classificació o una altra, encara sabent que les competències transversals són comunes a tots.

- Quadres de classificació de fons dels Corts i Organismes Dependents.

- Els Corts: té establert pla de classificació.
- Sindicatura de Comptes: té establert el pla de classificació.
- Síndic de Greuges: No es té molta informació.

- Quadres de classificació de fons d'Organismes de la Generalitat.

No tenim coneixement de l'existència de gestió documental en les empreses i institucions de la Generalitat.

El no tenir documents corporatius de tractament arxivístic i a més estar allunyats de les Taules Tècniques que funcionen en l'àmbit estatal, la comunitat autònoma queda relegada a un segon o tercer plànol en la consecució d'objectius de qualitat tècnica.

➤ Estàndars de descripció:

- En l'actualitat només un 10% dels nostres arxius cataloga segons les normes internacionals de descripció arxivística ISAD (G) i ISAAR (CPF).
- Projecte SAVEX (Sistema Arxivístic Valencià en Xarxa). Aquest és un dels projectes emblemàtics i més costosos de la Conselleria de Cultura per a implantar en tots els arxius pertanyents al sistema, arxius municipals, arxius històrics, arxius administratius, arxius universitaris, un sistema informatitzat de gestió integral de documents. Aquest projecte es va iniciar fa aproximadament vuit anys i a dia d'avui està en prova pilot en amb prou faenes sis arxius.

3. Accés, difusió de fons i documents vitals.

➤ Accés:

- Hauria d'existir models de documents i protocols d'actuació per a un mateix procés, com són per exemple, la consulta i el préstec de documentació als investigadors. En l'actualitat queda a criteri de cada arxiu determinar els requeriments necessaris para al consulta dels documents dels Arxius. Una vegada més la falta de protocol d'actuació corporatiu es fa patent.
- Segons l'Estatut d'Autonomia la documentació dels Plens del Consell és de caràcter reservat, seria pertinent i adequat que Els Corts establiren el procediment i els terminis perquè aquesta documentació deixi de tenir aquest caràcter.
- S'hauria de reglamentar i garantir l'accés dels nostres diputats a la documentació custodiada en els arxius públics.

➤ **Difusió de fons:**

El nivell de difusió de fons dels arxius històrics de la Comunitat Valenciana és el correcte, però és necessari destacar que els índexs de documents existents en els arxius administratius no estan publicats. Seria convenient posseir l'informe de l'Agència de Protecció de Dades que indicara l'obligatorietat de la publicitat d'aquests fitxers i el nivell de descripció.

➤ **Programa de Documents Vitals.**

Hauria d'existir una llista dels documents vitals de les administracions públiques i establir la política de conservació d'aquests en cas de catàstrofes.

4. *Xarxa d'Arxius.*

➤ **Arxius públics:**

- **- Arxiu Històric de la Comunitat Valenciana:** destacar la falta de personal.
- **- Arxiu Intermedi:** aquest arxiu és el que custodiaria la documentació procedent dels arxius centrals de conselleries i organismes dependents dels Corts. És una de les peticions més reivindicades pel sector. L'any 2000, el llavors Director General de Patrimoni de la Conselleria d'Economia, Hisenda i Ocupació, Don Eloy Jiménez Cantos, va estimar la finalització del projecte l'any 2003. No existeix normativa de creació ni reglamentació sobre aquest tema.

Arxius Centrals de conselleries: nivell de desenvolupament escàs.

- Falta d'arxivers (desenvolupat en el punt 1).
- Falta de normativa tècnica corporativa (vegeu punt 2).

- Externalització d'arxius: (s'haurien de fer públics els informes d'inspecció de la Direcció general d'aquests arxius en mans privades i dels professionals que hi ha al capdavant d'ells, al mateix temps que valorar el cost econòmic que suposa.)

Arxius dels Corts i organismes dependents: desenvolupament adequat encara que cal tenir en compte el cost que suposa la externalització d'arxius (Sindicatura de Comptes). L'Arxiu dels Corts manté una coordinació tècnica amb tots els parlaments de l'Estat Espanyol, ha creat la seua pròpia Comissió de Valoració documental, té un desenvolupament òptim del seu arxiu encara que assenyala la falta de personal.

Arxiu del Regne: cal esmentar que gran part de la plantilla d'un dels arxius més importants de la Comunitat Valenciana està formada per interins en el seu cos tècnic; situació que hauria d'esmenar-se. Existeix la borsa de treball creada a partir de l'única oposició convocada fa 3 anys, per la qual cosa les vacants existents haurien de ser cobertes per aquesta borsa.

Arxius Històric-Propincials: reivindicació històrica de l'Arxiu Històric-Propincial de Castelló.

Desenvolupament arxivístics de l' Administració Local:

Castelló: reivindicació de més d'una dècada de la creació de l'Arxiu Històric-Propincial. Desconeixem la política d'intervenció en els municipis de menys de 10.000 habitants.

València: la Diputació de València intervé en els municipis a petició d'aquests. Existeix disparitat en el desenvolupament arxivístic de municipis alguns, com el de Gandía que té un desenvolupament adequat a la seua ciutat tenint fins i tot personal diferent per a l'arxiu històric i per a l'arxiu administratiu. Uns altres, no obstant açò, àdhuc mantenen la plaça conjunta d'arxiver-bibliotecari i altres municipis de 10.000 habitants no tenen arxiu. Existeixen serveis mancomunats d'arxius.

Alacant: manté una política d'intervenció en els municipis de menys de 5.000 habitants i també en els de 5.000-10.000 habitants que sol·liciten intervenció de la Diputació. És l'única província que participa en els fòrums tècnics estatals. Existeixen serveis mancomunats d'arxius.

- **Arxius eclesiàstics:** l'arxiu capçalera ho constitueix l'arxiu de la Diòcesi i en aquest moment s'està treballant en el Reglament de conservació incloent aspectes fonamentals sobre la conservació i accés dels arxius parroquials.

L'arxiu de la Catedral de València es finança a través de la Diputació Valenciana, de la Generalitat i d'institucions privades. Una de les reivindicacions més importants és aquest

aspecte del finançament, assenyalant que en el 2009 de 20.000 euros concedits van passar a 0 euros, en el 2010 de 18.000 a 8.000 i en el 2011 de 18.000 a 7.000.

Un dels organismes que més intervé en restauració dels documents de l'Arxiu de la Catedral és el IVACOR.

- **Arxius privats:** no tenim la informació precisa per a suggerir alguna intervenció.

Arxius d'especial rellevància: com a associació hem intervingut com a mediadors entre l'Institut Lluís Vives de València i la Conselleria de Cultura per a facilitar la custòdia dels seus fons sent transferits al Arxiu Històric de la Comunitat Valenciana.

En general el desenvolupament arxivístic a la Comunitat Valenciana depèn en gran part a la singularitat o l'impuls que un arxiver determinat imprimeix en el seu organisme. Diríem que no existeix una estructura que done forma al Sistema Arxivístic Valencià i que no existeix un programa per objectius a implantar. Les dependències dels arxius en uns casos als òrgans de cultura i en uns altres als departaments transversals de l'administració pública fan que el desenvolupament siga desigual.

5. Recursos Humans.

Aquest punt és sens dubte el que provoca més crispació en el sector per diversos motius:

- En deu anys només hi ha hagut una oferta d'ocupació pública de la Generalitat Valenciana convocant 2 places de facultatiu d'arxiu i 8 de tècnic mitjà.
- La ineficàcia dels òrgans competents a l'hora de desenvolupar el perfil professional dels arxivers, separant-nos una vegada més de la tendència general en el país de tenir l'accés a la professió d'arxiver diferenciada de la bibliotecària (vegeu el document adjunt de la Llei de Cossos i Escales de l'Administració Pública).
- Emparant-se en l'autonomia local, la nul·la intervenció de la Conselleria de Cultura per a crear la plaça d'arxiver en els municipis de més de 10.000 habitants, per a separar les places d'arxiver-bibliotecari, i perquè cap arxiver siga contractat per sota de la seua qualificació professional.
- La discrecionalitat de nivells i formes d'accés a les places existents (com a annex a aquest informe reproduïm la nota de premsa que nostra associació va emetre al maig de 2011).

- S'haurien de cobrir les vacants existents amb la borsa de treball creada a partir de l'oposició de grups A i B convocades per la Generalitat Valenciana. No s'ha cobert cap vacant per aquesta borsa.

6. Relació Administració-Universitats.

Seria necessari una major coordinació entre tots dos àmbits amb la finalitat de crear perfils professionals adequats a les necessitats laborals i que s'estudiaren les mesures per a la creació de llocs de treball dels nostres diplomats i llicenciats universitaris.

ANNEX

DEBAT OBERT SOBRE LES PLACES D'ARXIVER/A A LA COMUNITAT

VALENCIANA 10/05/2011

Davant el debat suscitat en aquests dies sobre les provisions de places d'arxiver/a a la Comunitat Valenciana iniciat per la publicació de la forma de provisió de la plaça de director/a

de l'Arxiu Històric Provincial d'Alacant, hem cregut convenient pronunciar-nos, no pel que fa a aqueixa plaça en concret, sinó realitzant les consideracions generals que com a associació sense ànim de lucre, i no sindical podem realitzar, sense que per açò ens tremole el pols a l'hora d'escometre qualsevol acció legal si es considera que som, com a associació, subjectes susceptibles d'iniciar un procés judicial.

No és aquesta la primera vegada que la Direcció general del Llibre, Arxius i Biblioteques fa ús extrem de la seua discrecionalitat a l'hora de “ajustar” les places sense massa equitat. Vegem:

1. Les places de Director/a d' Arxius

Aquestes han sigut considerades de grup A amb provisió per concurs i nivell 24, vegeu Director del *Arxiu Central de la Generalitat Valenciana (ara *Arxiu *Històric de la Comunitat Valenciana), Director/a de l'Arxiu Històric d'Alacant o Director/a de la Biblioteca i Arxiu d'Oriola. Paradoxalment, la plaça de Director/a de l'Arxiu del Regne de València, un dels més importants de la Comunitat Valenciana, està classificada de Lliure Designació, nivell 26; fins a ací cap problema, però la plaça és *barrada de grup A/B. Quin és el significat? Li'l poden imaginar? No seria lògic que totes les places d'Adreça anaren de grup A, com fins a cert moment van ser? Creiem, i així ha sigut manifestat per l' AAV, que les places d'Adreça han de ser de grup A en tots els casos.

2. Obrir les places a altres Administracions Públiques?

Una vegada més... discrecionalitat!!! Les places no cobertes, que són més de les desitjades, haurien d'eixir a concurs, que és la forma legal de provisió entre el personal de la Generalitat. S'ha argumentat que no existeix personal suficient... situació deguda al fet que durant bastants anys, i no precisament els de escassetat econòmica, la creació de places de tècnics d'arxius de grup A i grup B per part de la Direcció general d'Arxius, han brillat per la seua absència, tot i que en el 2005 es va anunciar, com a marc incomparable de cobertura arxivística, la Llei d'Arxius, llei que com s'ha comprovat no estava acompanyada del pressupost que la seua posada en pràctica requeria, com era la creació d'un Arxiu en cadascuna de les Conselleries que formen l'Administració del Consell i la creació d'un lloc d'arxiu en els municipis de més de 10.000 habitants. Hi ha personal en la Generalitat que no ha pogut concursar en més de 20 anys, doncs les escasses places existents han sigut cobertes en comissions de servei, comissions que garanteixen la fidelitat a la política arxivística plantejada. Dit açò, es podria contemplar l'opció d'obrir les places a altres administracions públiques, però ens preguntem només a la

local?, I: per què no a l'Estat?. Ens consta que tenim companys del Cos Facultatiu d'Arxivers, desitjosos de tornar a la nostra comunitat autònoma.

3.Amortitzem...Destruïm!!!

Què passarà ara amb les places creades i no cobertes? És una incògnita. Probablement, davant l'escassetat de liquiditat de l'Administració siguen amortitzades, la qual cosa significaria per a aquest sector ja minvat durant anys, el total raquitisme arxivístic.

4.Externalitzar....la protecció del Públic

Aquesta escassetat de places en la Generalitat, i altres institucions, contrasta amb el que gasten en la custòdia externalitzada dels seus arxius, doncs els papers existeixen. Quant és el muntant en lloguer de “magatzems”, en contractació d'empreses? La Direcció general del Llibre, Arxius i Biblioteques aconseguix a més, que els llicenciats i diplomats treballen com a auxiliars administratius...afavorint la pèrdua de valor dels nostres professionals. Que es coneguen i es facen públics els informes d'inspecció que aquesta Direcció general ha realitzat d'aquests arxius en mans privades i dels professionals que hi ha al capdavant dels mateixos!!!

5.Llei d'Arxius?

Com a Associació hem reivindicat durant anys la necessitat de fer complir la Llei d'Arxius, particularment en la creació de llocs de treball, no solament en l'Administració del Consell, sinó en els Ajuntaments i Universitats. Hem denunciat la situació en premsa, hem actuat davant qualsevol demanda particular dels nostres socis, en la mesura de les nostres possibilitats i, hem comunicat als nostres parlamentaris la situació de deterioració... No obstant açò, ací estem, amb menys personal arxiver que fa 15 anys.

10 de maig de 2011

ASSOCIACIÓ D'ARXIVERS I GESTORS DE DOCUMENTS VALENCIANS